

GENERALINIO ADVOKATO

M. POIARES MADURO IŠVADA,

pateikta 2009 m. liepos 9 d.(1)

Byla C-267/08

SPÖ Landesorganisation Kärnten

prieš

Finanzamt Klagenfurt

(*Unabhängiger Finanzsenat* (Austrija) pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

1. Nagrinėjama byla susijusi su Šeštosios PVM direktyvos(2) 4 straipsnio 1 ir 2 dalių aiškinimu. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia sužinoti, ar tam tikri politinės partijos finansiniai sandoriai yra ekonominė veikla šios direktyvos prasme.

I – Faktinės aplinkybės ir klausimai, dėl kurių pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą

2. Apeliantą pagrindinėje byloje yra Austrijos socialdemokratų partijos (*Sozialdemokratische Partei Österreichs*, toliau – SPÖ) Karintijos federalinės žemės regioninė organizacija. Ši regioninė organizaciją sudaro atskiros rajonų ir vietos grupės. Tiek regioninė organizacija, tiek rajonų grupės yra juridiniai asmenys, tačiau vietos grupės tokio statuso neturi.

3. Nuo 1998 m. iki 2004 m. apeliantą organizavo pavaldžių grupių naudai įvairių viešųjų ryšių ir reklamos veiklų, susijusių su Austrijoje vykusiais rinkimais. Iš esmės ji veikė tarytum centrinių pirkimų agentūra ir įsigijo įvairios reklaminės medžiagos, kuri vėliau ji perleido rajonų ir vietos grupėms už užmokestį. Ji taip pat organizavo kasmetinę partijos pokylį. Minėta veikla buvo apibūdinama kaip „išorinė reklama“, skirtingai nuo vadinamosios „vidinės reklamos“, t. y. partijos pareigūnų mokymų.

4. Deklaruodama mokest? SPÖ nurod? ?vairias apmokestinamos apyvartos, susijusios su „išorine reklama“, sumas ir praš? leisti atskaityti atitinkam? pirkimo mokest?. Tarp SPÖ ir mokes?i? institucijos kilo gin?as dėl to, ar apeliant?, vykdydama išorin?s reklamos veikl? pavaldži? grupi? naudai, turi b?ti laikoma apmokestinamuoju asmeniu, kuris turi teis? atskaityti vykdant toki? veikl? sumok?t? pirkimo mokest? Šeštosios PVM direktyvos prasme. *Finanzamt Klagenfurt* (Klagenfurto mokes?i? tarnyba) laik?si nuomon?s, kad SPÖ negali b?ti laikoma apmokestinamuoju asmeniu šios direktyvos prasme. SPÖ pateik? apeliacin? skund? Klagenfurto *Unabhängiger Finanzsenat* (Nepriklausomam mokes?i? byl? senatui), kuris, prašydamas priimti prejudicin? sprendim?, Teisingumo Teismui pateik? šiuos aštuonis klausimus:

„1. Ar 1977 m. geguž?s 17 d. Šeštosios Tarybos direktyvos 77/388/EEB dėl valstybi? nari? apyvartos mokes?i? ?statym? derinimo – Bendra prid?tin?s vert?s mokes?io sistema: vienodas vertinimo pagrindas (toliau – Šeštoji direktyva) 4 straipsnio 1 dalis aiškinama taip, kad politin?s partijos teisiškai savarankiškos regionin?s organizacijos „išorin? reklama“, vykdoma vieš?j? ryši?, informacin?s veiklos, partijos rengini? rengimo, reklamin?s medžiagos pristatymo rajon? organizacijoms ir kasmetini? pokyli? (*SPÖ?Ball*) organizavimo ir rengimo formomis, laikoma ekonomine veikla, jei pajamos gaunamos (iš dalies) nurodant „išorin?s reklamos“ išlaidas taip pat teisiškai savarankiškoms partijos strukt?roms (rajon? organizacijoms ir t. t.) pateikiamose s?skaitose fakt?rose ir iš biliet? ? š? pokyl? pardavimo?

2. Ar vertinimui, ar yra „ekonomin? veikla“ Šeštosios direktyvos 4 straipsnio 1 ir 2 dali? prasme, neigiamos ?takos tur?t? tai, kad pirmajame klausime nurodyta veikla b?t? „priskirta“ regioninei organizacijai ir dėl to b?t? naudinga ir jai? Taip jau yra, kad vykdant ši? veikl?, nors ir neakcentuojant, bet neišvengiamai visuomet reklamuojama ir partija, jos politiniai tikslai ir poži?riai.

3. Ar gali b?ti „ekonomin? veikla“ pirma nurodyta prasme, jei „išorin?s reklamos“ išlaidos nuolat kelis kartus viršija iš šios veiklos, nurodžius jas s?skaitose fakt?rose, išlaidas ir organizuojant pokyl? gautas pajamas?

4. Ar „ekonomin? veikla“ yra ir tuomet, jei išlaidos nurodomos s?skaitose fakt?rose ne pagal tiesiogiai atpaž?stamus finansinius kriterijus (pavyzdžiui, s?naud? priskyrimas pagal kilm? arba gaut? naud?) ir iš esm?s vietos organizacijos gali laisvai nuspr?sti, ar jos padengs dal? regionini? organizacij? išlaid? ir kiek?

5. Ar „ekonomin? veikla“ yra ir tuomet, jei reklamos paslaugos žemesnio lygmens organizacijoms ?skaitomos mokes?io forma, kurio dydis priklauso, pirma, nuo atitinkamos vietos organizacijos ?registruot? nari? skai?iaus ir, antra, nuo išrinkt? jos deputat? skai?iaus?

6. Ar sprendžiant klausim?, ar yra ekonomin? veikla, tokios valstyb?s fond? išmokos kaip parama partijoms pagal Karintijos partij? r?mimo ?statym? (*Kärntner Parteienförderungsgesetz*), už kurias nereikia mok?ti apyvartos mokes?io, turi b?ti laikomos ekonomine lengvata?

7. Jeigu vadinamoji „išorin? reklama“, vertinama atskirai, pagal Šeštosios direktyvos 4 straipsnio 1 ir 2 dalis b?t? ekonomin? veikla: ar tai, kad viešieji ryšiai ir rinkim? reklama yra pagrindin? politini? partij? veiklos sritis ir ?gyvendinant politinius tikslus bei programas yra *conditio sine qua non*, draudžia pripažinti ši? veikl? „ekonomine veikla“?

8. Ar apeliantų veikla, kuri ji apibūdina kaip „išorinė reklama“, yra tokia, kad gali būti prilyginama komercinei reklamos agentų vykdomai veiklai Šeštosios direktyvos D priedo (10 punktas) prasme arba atitikti jo turinį? Jei taip, ar šios veiklos mastas, esant nurodytai pajamų ir išlaidų struktūrai apeliaciniam skunde nagrinėjamu laikotarpiu, gali būti laikomas „reikšmingu“?

II – Vertinimas

5. Šeštosios PVM direktyvos 2 straipsnyje numatyta:

„[PVM] apmokestinamas:

1) prekių tiekimas ar paslaugų teikimas, kai šalies teritorijoje už atlygą prekes tiekia ar paslaugas teikia apmokestinamasis asmuo, veikdamas kaip toks;

2) prekių importas“.

6. Šeštosios PVM direktyvos 4 straipsnio 1, 2 ir 5 dalyse numatyta:

„1. „Apmokestinamasis asmuo“ – tai bet kuris asmuo, savarankiškai vykdomas bet kurioje vietoje bet kuri ekonominė veikla, nurodyta 2 dalyje, nesvarbu, koks tos veiklos tikslas ar rezultatas.

2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodyta ekonominė veikla apima visokių gamintojų, prekyautojų ir kitų paslaugas teikiančių asmenų veiklą, įskaitant kasybą bei žemės ūkio gamybos veiklą bei ūkinių profesijų atstovų veiklą. Materialaus ir nematerialaus turto naudojimas, siekiant gauti nuolatinių pajamų, taip pat laikomas ekonomine veikla.

<...>

5. Valstybinės, regioninės ir vietinės valdžios institucijos ir kiti viešosios teisės subjektai neturi būti laikomi apmokestinamaisiais asmenimis veiklos, kurią jos vykdo, ar sandorių, kuriuos jos sudaro kaip valdžios institucijos, atžvilgiu, net jei jos renka rinkliavas, mokesčius už paslaugas, mokas ar kitokius su tokia veikla ar sandoriais susijusius mokesčius.

Tačiau kai jos vykdo tokią veiklą ar sandorius, jos turi būti laikomos apmokestinamuoju asmeniu tokios veiklos ar sandorių atžvilgiu, jei jų traktavimas kaip neapmokestinamojo asmens labai iškreiptų konkurenciją. <...>“

7. Teisingumo Teismas turėtų nuspręsti, ar SPÖ Karintijos federalinės žemės regioninės organizacijos vykdyta išorinė reklama yra „ekonominė veikla“ Šeštosios PVM direktyvos 4 straipsnio prasme, o tai leistų šiai organizacijai pripažinti „apmokestinamuoju asmeniu“ pagal šią direktyvą. Jei Teisingumo Teismas taip nuspręstų, Karintijos federalinės žemės regioninės organizacija pagal Direktyvos 17 straipsnį galėtų reikalauti teisės į pirkimo mokesčio atskaitą; jei ne – toks reikalavimas negali būti pateiktas.

8. Jau iš pačios atitinkamų nuostatų formuluočių aišku, kad srovoka „ekonominė veikla“ turi būti aiškinama plačiai. Kaip Teisingumo Teismas paaiškino sprendime *T-Mobile Austria*, „ekonominės veiklos“ srovokos taikymo sritis yra labai plati <...> jos pobūdis yra objektyvus ta prasme, kad veikla vertinama *per se*, neatsižvelgiant į jos tikslus ar rezultatus“ (3). Taigi 4 straipsnio taikymo sritis apima „visas gamybos, platinimo ir paslaugų teikimo stadijas“ (4).

9. Vis dėlto 4 straipsnio 2 dalyje išvardytas veiklos rūšis galima deramai laikyti „ekonominė veikla“, o ją vykdomas asmuo tampa „apmokestinamuoju asmeniu“, tik jeigu tokia veikla siekiama

gauti nuolatini? pajam?(5). Vadinasi, jeigu iš veiklos gaunama tik atsitiktini? pajam? arba visai joki? pajam? negaunama, toki? veikl? vykdančias asmuo nelaikytinas „apmokestinamuoju asmeniu“, turin?iu teis? atskaityti pirkimo mokest?.

10. Be to, Šeštosios PVM direktyvos 2 straipsnyje numatyta, kad prid?tin?s vert?s mokes?iu apmokestinamas „preki? tiekimas ar paslaug? teikimas <...> už atlyg?“. Atlygis yra b?tina s?lyga norint apmokestinti PVM konkret? sandor?. Ši nuostata priklauso II antraštinei daliai, kuri apibr?žia visos direktyvos taikymo srit?. Tod?l bet kuri kita direktyvos nuostata turi b?ti aiškinama atsižvelgiant ? 2 straipsn?. Sutinku su *Finanzamt Klagenfurt*, Graikijos vyriausybė ir Komisija, kad paslaug? teikimas be atlygio n?ra „ekonomin? veikla“ šios direktyvos 4 straipsnio prasme.

11. Pirmasis dalykas, kur? reik?t? pažym?ti, kad pagal nusistov?jusi? Teisingumo Teismo praktik? paslaug? teikimas apmokestinamas PVM „tik jeigu tarp suteiktos paslaugos ir gauto atlygio yra tiesioginis ryšys“(6). Be to, Teisingumo Teismas jau nagrin?jo atlygio s?lyg? teikiant informavimo ir reklamos paslaugas. Sprendimas *Hong?Kong Trade Development Council*(7) buvo susij?s su Nyderland? mokes?i? tarnybos atsisakymu pripažinti apmokestinamuoju asmeniu *Hong Kong Trade Development Council* (Honkongo prekybos pl?tros tarybos) biur?. Šis biuras prekybininkams nemokamai teik? informacij? apie Honkong? ir apie prekybos su Honkongo firmomis galimybes. Teisingumo Teismas nusprend?, kad šis biuras negali b?ti laikomas apmokestinamuoju asmeniu, nes negauna pajam? iš informacijos teikimo. Jis konstatavo, kad „kai asmens veikla apima tik paslaug? teikim? be tiesioginio atlygio, n?ra apmokestinamosios vert?s, tod?l min?tos paslaugos neapmokestinamos prid?tin?s vert?s mokes?iu. Tokiomis aplinkyb?mis paslaug? teik?jas turi b?ti prilyginamas galutiniam vartotojui <...>. Faktiškai s?saja tarp šio teik?jo ir preki? arba paslaug? gav?jo nepriskirtina jokiai sutar?i? r?šiai, kuri gal?t? b?ti mokes?i? derinimo objektas <...>; tokiomis aplinkyb?mis be užmokes?io teikiamos paslaugos savo pob?džiu skiriasi nuo apmokestinam?j? sandori?, kurie, neperžengiant prid?tin?s vert?s mokes?io sistemos rib?, suponuoja kainos ar atlygio nustatym?“(8).

12. Centralizuot? reklamos paslaug? teikimo klausim? Teisingumo Teismas sprend? byloje *Apple and Pear Development Council*(9). *Apple and Pear Development Council* (Obuoli? ir kriauši? prekybos vystymo taryba, toliau –taryba) buvo viešasis juridinis asmuo, kurio funkcijos susijusios su Anglijoje ir Velse auginam? obuoli? ir kriauši? kokyb?s reklamavimu ir prekybos skatinimu. Taryba buvo finansuojama privalomais metiniais obuoli? ir kriauši? augintoj? mokes?iais, kuri? dydis neviršijo tam tikros sumos už kiekvien? žem?s hektar?, užsodint? obelimis ir kriauš?mis, arba tam tikros sumos, nustatytos už 50 medži?, pasodint? augintojo žem?je. Teisingumo Teismas pažym?jo, kad tarybos funkcijos buvo susijusios su bendru augintoj? interesu ir bet kokia iš jos reklamos kylanti nauda atiteko visai pramonei; atskiri ?kininkai šia nauda naudojos tik netiesiogiai. Be to, nebuvo jokios s?sajos tarp atskir? ?kinink? gautos naudos lygio ir mokes?io sumos, kuri? jie prival?jo mok?ti tarybai. Šis mokestis buvo ne sutartini? ?sipareigojim?, o teis?s akt? nustatyt? prievoli? rezultatas ir jis tur?jo b?ti mokamas nepaisant to, ar atskiras ?kininkas faktiškai gavo naudos iš tarybos veiklos reklamos srityje. Teisingumo Teismas padar? išvad?, kad tarybos veikla nebuvo „paslaug? teikimas <...> už atlyg?“(10).

13. Bendr? ši? sprendim? poveik? Teisingumo Teismas išaiškino sprendime *Tolsma*(11). Ieškovas pagrindin?je byloje R. J. Tolsma buvo gatv?s muzikantas, rinkdav?s aukas iš praeivi?. Nyderland? mokes?i? institucijos ši? veikl? apmokestino PVM. R. J. Tolsma teig?, kad aukoms PVM netaikomas, nes praeiviai netur?jo jokios prievol?s duoti jam pinig?, o nusprend? t? padaryti, jie patys nuspr?savo ir d?l sumos dydžio. Mokes?i? institucijos laik?si nuomon?s, kad tarp teikiamos paslaugos ir gaunamo atlygio yra tiesioginis ryšys, o tai reišk?, kad gatv?s muzikanto veikla buvo paslaug? teikimas už atlyg?. Teisingumo Teismas nusprend?, kad „paslaugos yra teikiamos „už atlyg?“ Šeštosios direktyvos 2 straipsnio 1 dalies prasme, vadinasi, yra apmokestinamos, tik jeigu paslaugos teik?j? ir paslaugos gav?j? sieja teisiniai santykiai,

pasireiškiantys šali? abipusiais ?sipareigojimais, o paslaug? teik?jo gaunamas atlygis sudaro kain?, faktiškai mokam? mainais už gav?jui teikiam? paslaug?“⁽¹²⁾.

14. Nagrin?jamoje byloje nutartyje pateikti prašym? priimti prejudicin? sprendim? nacionalinis teismas nurodo, kad nuo 1998 m. iki 2003 m. *SPÖ* regionin? organizacija rajon? ir vietos grup?ms perk?l? tik dal? mokes?i? už reklamos ir vieš?j? ryši? paslaugas. Nebuvo joki? aiški? mokes?i? apskai?iavimo kriterij? ir, regis, pavaldžiosios grup?s, atsižvelgdamos ? savo finansinius išteklius, pa?ios gal?jo apsispr?sti, ar padengti dal? regionin?s organizacijos išlaid?. *SPÖ* neabejotinai netur?jo joki? partijos vidaus taisykli?, reglamentuojan?i? apmokestinimo už tokias paslaugas b?d?. 2004 m. pad?tis šiek tiek pasikeit?. Nuo t? met? už tam tikras vieš?j? ryši? paslaugas rajon? grup?ms kaip „vieš?j? ryši?“ mokestis buvo išrašomos s?skaitos fakt?ros, o šio mokes?io dydis priklaus? nuo atitinkamo rajono partijos nari? skai?iaus ir atitinkamame rajone išrinkt? parlamento nari? skai?iaus. Šie pinigai padeng? tik dal? *SPÖ* regionin?s organizacijos patirt? išlaid?, tod?l iš reklamos ir vieš?j? ryši? veiklos ši organizacija tur?jo ilgalaiki? nuostoli?.

15. Mano nuomone, visiškai aišku, kad nagrin?jamoji byla yra analogiška byloms *Hong?Kong Trade Development Council*, *Apple and Pear Development Council* ir *Tolsma*. Laikotarpiu nuo 1998 m. iki 2003 m. dar nebuvo sukurta sistemos, reguliariai leidžian?ios vieš?j? ryši? išlaidas perkelti rajon? ir vietos grup?ms; šios grup?s netur?jo joki? sutartini? ar kitokio pob?džio pareig? dalytis šiomis išlaidomis; vis d?lto, jeigu jos nuspr?savo padengti dal? ši? išlaid?, tai, atsižvelgdamos ? savo finansin? pad?t?, pa?ios gal?jo apsispr?sti d?l ?našo dydžio. Tokia sistema rodo, kad paslaugos buvo teikiamos be atlygio.

16. 2004 m. ?vesta sistema iš esm?s nebuvo kitokia. Ir toliau nebuvo abipusi? šali? ?sipareigojim?: pavaldžiosios grup?s faktiškai nemok?jo už gaunamas paslaugas, nes regioninei organizacijai mokam? ?naš? vert? neatitiko vieš?j? ryši? ir reklamos paslaug? tikrosios vert?s, o ?našai buvo skai?iuojami taikant vienod? norm?, pagr?st? atitinkamo rajono partijos nari? skai?iumi ir atitinkamame rajone išrinkt? parlamento nari? skai?iumi. Štai d?l šios priežasties regionin? organizacija ir patirdavo dideli? ir ilgalaiki? nuostoli?. Be to, regionin?s organizacijos vykdomos vieš?j? ryši? kampanijos dav? naudos visai partijai; bet kokia rajono ir vietos grupi? gauta nauda buvo papildoma ir netiesiogin?, o ne atskira ir tiesiogin?.

17. Galiausia, reik?t? pateikti platesnio pob?džio pastab? apie vieš?j? ryši? ir reklamos pob?d? nagrin?jamoje byloje. Kaip teisingai nurod? *Finanzamt Klagenfurt* ir Graikijos vyriausyb?, ?ia kalbama apie tipin? politini? debat? atvej?. Politin?s partijos vykdo vieš?j? ryši? ir reklamos kampanijas ne tam, kad gaut? pajam?, o kad paviešint? savo id?jas. Partijos atlieka pagrindin? vaidmen? atstovaujamosios demokratijos sistemoje, o j? organizuojama išor?s veikla priskirtina toms funkcijoms, kurias šios partijos vykdo kaip min?tos sistemos dalis. Bet koks finansinis elementas, susij?s su partijos viešaisiais ryšiais, yra tik šalutinis, palyginti su toki? vieš?j? ryši? politiniu pob?džiu. Pavaldži? grupi? naudai vykdydama „išorin?s reklamos“ veikl?, susijusi? su Austrijoje vykusiais rinkimais (vietos savivaldyb?s taryb?, regioninio parlamento, nacionalinio parlamento, federalinio prezidento), *SPÖ* regionin? organizacija veik? ne kaip ekonominis subjektas, kuris vadovaujasi finansiniais sumetimais, o kaip politin? organizacija, siekianti pergal?s rinkimuose.

18. Šios išvados nepaneigia tai, kad *SPÖ* gavo valstyb?s finansavim? pagal atitinkamus Austrijos teis?s aktus d?l politini? partij? r?mimo. Tokios pajamos nepriskirtinos pajamoms iš ekonomin?s veiklos; demokratin?je sistemoje partijos yra finansuojamos iš valstyb?s fond?, kad gal?t? vykdyti politines funkcijas pilie?i? naudai. Iš ties? finansavimas iš valstyb?s fond? patvirtina t? nuomon?, kad apelian?is vieš?j? ryši? veikla n?ra ekonomin? veikla, už kuri? gaunamas atlygis. Austrijos valstyb? finansavo *SPÖ* b?tent tod?l, kad ši organizacija yra ne ?prastas ekonominis subjektas, o politin? grup?, kurios prioritetai skiriasi nuo komercin?s ?mon?s prioritet?. Vadinasi,

nėra jokio pagrindo lyginti apeliant su komercine reklamos agentūra, kuri vien jau pagal savo pobūdį dalyvauja reklamos versle, siekdama uždirbti pinigų. Politinei partijai, jeigu atleisite už ironiją, nederėtų užsiimti politine veikla siekiant pinigų naudą: paprastai tai laikoma korupcija.

19. Tą pasakys norėčiau pažymėti, kad gali būti tokios situacijos, kai politinė partija užsiima ekonomine veikla, kuri pagal savo pobūdį yra komercinė, t. y. tiekia prekes ar teikia paslaugas už atlygą. Pavyzdžiui, Graikijos vyriausybė pateikė pavyzdį partijos, atidariusios ekologiškų prekių parduotuvę ir vykdančios joje prekybą, taip pat partijos, parduodančios žmonėms vietų reklamai savo leidiniuose. Mano nuomone, abi šios veiklos rūšys yra „ekonominė veikla“ direktyvos prasme, todėl politinė partija tampa „apmokestinamuoju asmeniu“, kuriam taikomas PVM. Atvirkščiai, SPÖ regioninės organizacijos „išorinės reklamos“ veikla „ekonominė veikla“ nelaikytina.

III – Išvada

20. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, siūlau Teisingumo Teismui į klausimus, dėl kurių pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą, atsakyti, kad 1977 m. gegužės 17 d. Šeštosios Tarybos direktyvos 77/388/EEB dėl valstybių narių apyvartos mokesčių įstatymų derinimo – Bendra pridėtinės vertės mokesčio sistema: vienodas vertinimo pagrindas 4 straipsnio 1 dalis aiškinama taip, kad politinės partijos teisiškai savarankiškos regioninės organizacijos „išorinė reklama“, vykdoma kaip viešoji ryšių veikla, informacinė veikla, partijos renginių rengimas, reklaminės medžiagos pristatymas rajonų organizacijoms ir kasmetinių pokylių organizavimas ir rengimas, nėra ekonominė veikla, jei pajamos gaunamos (iš dalies) nurodant „išorinės reklamos“ išlaidas taip pat teisiškai savarankiškomis partijos struktūroms (rajonų organizacijoms ir t. t.) pateikiamose sąskaitose faktūrose ir iš bilietų šio pokylio pardavimo. Tokios regioninės organizacijos padėtis skiriasi nuo komercinės reklamos agentūros padėties.

Be to, pagal nacionalinius partijų rėmimo įstatymus politinėms partijoms teikiamos subsidijos iš valstybės fondų nelaikomos ekonomine nauda, dėl kurios atitinkama veikla tampa „ekonominė veikla“ Šeštosios PVM direktyvos prasme.

1 – Originalo kalba: anglų.

2 – 1977 m. gegužės 17 d. Šeštoji Tarybos direktyva 77/388/EEB dėl valstybių narių apyvartos mokesčių įstatymų derinimo — Bendra pridėtinės vertės mokesčio sistema: vienodas vertinimo pagrindas (OL L 145, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 9 sk., 1 t., p. 23).

3 – 2007 m. birželio 26 d. Sprendimo *T-Mobile Austria ir kt.*, C-284/04, Rink. p. I-5189, 35 punktas. Žr. taip pat 2006 m. vasario 21 d. Sprendimo *University of Huddersfield*, C-223/03, Rink. p. I-1751, 47 punktą.

4 – 2003 m. birželio 26 d. Sprendimo *MKG-Kraftfahrzeuge-Factoring*, C-305/01, Rink. p. I-6729, 42 punktas.

5 – 1990 m. gruodžio 4 d. Sprendimo *Van Tien*, C-186/89, Rink. p. I-4363, 18 punktas; 2004 m. balandžio 29 d. Sprendimo *EDM*, C-77/01, Rink. p. I-4295, 48 punktas; sprendimo *T-Mobile Austria ir kt.* (minuto 3 išnašoje) 38 punktas.

6 – 1981 m. vasario 5 d. Sprendimo *Coöperatieve Aardappelenbewaarplaats*, 154/80, Rink. p. 445, 12 punktas; 1988 m. lapkričio 23 d. Sprendimo *Naturally Yours Cosmetics*, 230/87, Rink. p. 6365, 11 punktas.

7 – 1982 m. balandžio 1 d. Sprendimas *Hong?Kong Trade Development Council*, 89/81, Rink. p. 1277.

8 – Ten pat, 10 punktas.

9 – 1988 m. kovo 8 d. Sprendimas *Apple and Pear Development Council*, 102/86, Rink. p. 1443.

10 – Ten pat, 17 punktas.

11 – 1994 m. kovo 3 d. Sprendimas *Tolsma*, C?16/93, Rink. p. I?743.

12 – Ten pat, 14 punktas.